

Art for All in Rwanda, 2009

Op uitnodiging van de stichting Art for All ben ik ruim 16 dagen in Rwanda geweest. We hebben daar kunstprojecten gedaan voor wees- en straatkinderen, op 5 verschillende plekken in Kigali, de hoofdstad, voornamelijk in sloppenwijken. Doel was om, net als cliniclowns, vreugde en plezier te brengen op plekken waar kinderen en jongeren vreselijke dingen hebben meegemaakt, zoals oorlog, armoede, geweld, ziekte.

Het middel: kunst, spel, clownerie. Kinderen zelf iets laten doen in een veilige en beschermende context.

De groep met wie ik mee mocht bestond uit 6 mensen: 3 Belgen en 3 Nederlanders, 3 vrouwen 3 mannen, 3 kunstenaars, 1 teamleider, 1 clown, 1 psycholoog.

We waren er op uitnodiging van een plaatselijke kerk en een in Nederland wonende Rwandeese (Peter Gatete) die een naaischool voor weesmeiden in Kigali sponsort.

Rwanda.

Rwanda is een relatief klein land, ongeveer zo groot als België, in het hart van Afrika, net onder de evenaar. Vanwege het continu glooiende savannelandschap wordt het ook wel het land van de duizend heuvelen genoemd. De temperatuur is aangenaam: altijd tussen de 25 en 35 graden. In oktober begon net het regenseizoen, dus elke namiddag was er een heerlijke plensbui. We kennen allemaal Rwanda van de vreselijke genocide die daar in 1994 heeft plaats gevonden. 1 miljoen doden op een bevolking van nog geen 8 miljoen inwoners. Het aantal wezen en kinderen met aids is

enorm. 75% van de bevolking is onder de 20 jaar en de gemiddelde levensverwachting is 45 jaar. Scholing is er maar voor een beperkt aantal kinderen en veel kinderen leven op straat.

Ondanks deze getallen heb ik heel veel optimisme en positiviteit ervaren in Rwanda. Het gaat relatief goed met de economie. Het land is schoon. De president Paul Kagame wordt door de Internationale Gemeenschap goed in de gaten gehouden en doet het relatief goed. Er is een vorm van democratie. Over Hutu's en Tutsi's wil men, althans in de grote stad, niet meer spreken en men wil vooral vooruit kijken en op de toekomst gericht zijn. Deze houding proef je overal. Het verleden vergeten en verder gaan.

Het project.

In overleg met mensen ter plaatse zijn we naar 5 verschillende wijken in Kigali gegaan. We bleven steeds 2 dagen op 1 plek, zodat we een programma van 2 dagen moesten hebben. Een deel van de kinderen/jongeren die kwamen werden door de kerk of de naaischool georganiseerd, een ander deel kwam ter plekke aanlopen of werden door mij "gevangen", wanneer ik mij met de accordeon als een soort rattenvanger van Hamelen door de straten begaf.

Drie maal hebben we deels binnen gewerkt, waardoor het aantal kinderen beperkt bleef, 2 keer werkten we buiten, waarvan 1 keer het aantal kinderen zo groot werd dat het een beetje uit de hand liep.

Als de kinderen kwamen hield ik ze bezig met improvisatie-clownerie en spel in een kring.

Zo had de groep tijd om het decor op te bouwen en alle spullen voor het verven etc. klaar te zetten.

We begonnen met een soort openingsact, met o.a. een lied en poppenspel, waarbij we onszelf en het thema ("het land van je dromen") voorstelden. Voor de vertaling hadden we een fantastische tolk bij ons. Daarna verdeelden we de kinderen in subgroepjes en gingen we dingen maken, zoals hoeden van papieren zakken, 'regenmakers' van kartonnen kokers, vlaggen, sieraden van klei en van binnenbanden van fietsen, jassen van papieren cementzakken.

Al het gemaakte werd beschilderd. Het was prachtig en ontroerend hoe mooi en geconcentreerd de kinderen en jongeren met het materiaal aan de slag gingen. Velen hadden nog nooit een kwast of verf in de handen gehad en het was een hele overwinning voor ze om zelf iets te maken. Het droeg echt bij aan hun zelfvertrouwen en trots.

Als het af was moest het drogen en in de tussentijd gingen we buiten groepsspelen doen. Een groot rond en fel gekleurd doek, met in het midden een gat, was hierbij een fantastisch hulpmiddel. Een sterke, samenbindende vorm, met vele hilarische mogelijkheden om mee te spelen.

Daarna kwam ik als "clown" met een straatvoorstelling. Het begrip "clown" en de rode neus zijn in Rwanda onbekend. Derhalve liet ik mijn neus bij de eerste show steeds weg zodat ze konden wennen aan een gekke blanke (musungu) met een lage status. Mr. Bean kenden ze blijkbaar wel want al snel werd ik zo door iedereen genoemd.

Daarna, als de grootte van de groep het toeliet, gingen we eten, en dan nog wat maken.

Tot slot, als alles droog was, maakten we een optocht. Met gekleurde hoeden, vlaggen en

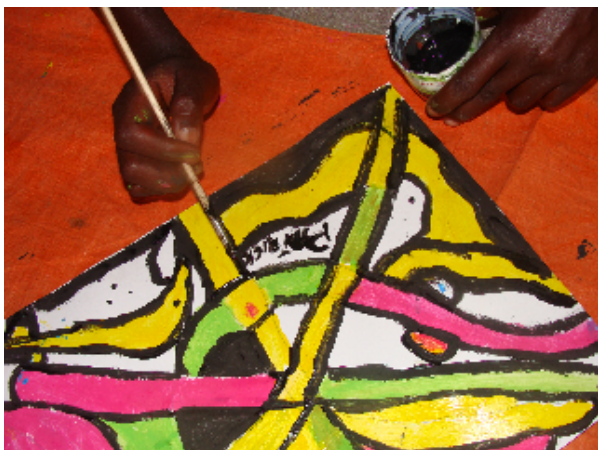
sieraden liepen we, kabaal makend en onzinleuzen roepend, door de straten. Een prachtig en feestelijk gezicht.

De tweede dag had dezelfde opzet als de eerste, maar met een ander verhaal, andere kunst en een andere act, dit keer wel met clownneus.

Mijn ervaring.

Ik heb deze reis als heel positief en overweldigend ervaren. We hebben heel veel kinderen 2 bijzondere en creatieve dagen vol afleiding en plezier gegeven. En wat een blijdschap en vrolijkheid. Iedereen wil meedoen en is enthousiast. Kinderen willen je aanraken, knuffelen. Jongeren voelen zich niet te groot of te stoer om met een verfkwasdje, zittend op de grond, een tekening te maken.

Hoewel de armoede, kijkend met westerse bril, schrijnend is, ervaren ze dat zelf anders. Afrika leeft en bruist en zit vol energie en de mensen lachen graag en snel..

Clown spelen, met zoveel enthousiasme om je heen, was een weldaad, zeker in vergelijking tot de weerstand die je hier in het rijke westen soms moet overwinnen. Hoewel ik het in het

begin heel spannend vond, zo optreden op straat voor een grote groep, ging ik me gedurende de 2 weken steeds meer op mijn gemak voelen en genoot ik van mijn rol als "mr.Bean".

We hebben als groep niet alleen wat gebracht, naar Afrika, maar we hebben ook heel veel mogen ontvangen: liefde, warmte, aandacht, hartelijkheid, gastvrijheid, en vrolijkheid. De mensen in Rwanda vroegen wanneer we weer terug kwamen en als het aan mij ligt gaat dat zeker nog eens gebeuren.

Arthur Pirenne .

